



فصل پنجم

درس دهم و یازدهم

قلمرو زبانی:

۱- مفرد واژه های زیر را بنویسید

الف) خطوط (ب) طلبه (ج) اشیا (د) جنود

۲- در متن زیر کدام واژه بر شغل دلالت دارد:

«در زیر آن آتش شدید؛ بولدوزرچی جهاد خاکریز می زند. بر کوهی از آتش نشست است و کوهی از خاک را جابه جا می کند و معنای خاکریز آنگاه تفهیم می شود که در میان یک دشت باز گرفتار آتش دشمن باشی»

۳- کدام واژه ی زیر اهمیت املائی بیشتری دارد؟ چرا؟

تاریخ - محض - هواپیماها - تازه نفس - لابیات فروشی .

۴- چگونه می توان ثابت کرد که جمله زیر ، « غیر ساده» است؟

« تاریخ ، مشیت باری تعالی است که از طریق انسان ها به انجام می رسد»

۵- کدام یک از جمله های زیر ساده است ؟ ثابت کنید.

الف) دیشب در همان ساعات اولیه علمیات ، خطوط دفاعی دشمن یکسره فرو ریخت.

ب) آن آستین خالی اش ، که با باد این سوی و آن سوی می شود ، نشانه مردانگی است.

۶- برای واژه « افسرده» دو معادل معنایی بنویسید.

۷- نهاد و گزاره گزیننه های زیر را مشخص کنید:

الف) من آزاده از خاک آزادگانم گل صبر، می پرورد دامن من

ب) من ایرانی ام آرمانم شهادت تجلی هستی است ؛ جان کندن من

۸- نقش ضمائر پیوسته مشخص شده را در بیت زیر بنویسید:

الف) تنه گر بسوزی به تیرم بدوزی جداسازی ای خصم ، سر از تن من

۹- در متن زیر ، نقش دستوری کلمات مشخص شده را بنویسید:

« در یکی از روزها که مأموران صلیب سرخ آمده بودند ، نامه و عکسی از پدرم برایم آوردند که وقتی به آن نگاه می کردم ، در نگاهش نشانی از خودم می یافتم»

۱۰- در متن زیر کدام واژه غلط املائی دارد؟ صحیح آن را بنویسید.

« بعضی از مجروحان و پیرمردها خود را کاملاً آماده شلّاق کرده بودند و در هوای داغ اردوگاه کلاه و لباس گرم پوشیده بودند ؛ اما آنها با وقاحت همه کلاه ها و لباس ها را از تنشان بیرون کشیدند.»

۱۱- در متن زیر یک واژه ی « مشتق » و یک واژه « مرکب » مشخص کنید:

« از این که دو دختر ایرانی در نظر آن ها اینقدر خطر آفرین بودند ، احساس غرور و استقامت بیشتری می کردم. یاد روزهایی افتادم که می خواستم خدا امتحانم کند . باورم نمی شد که امتحان من اسارت باشد.»

۱۲- نویسنده کتاب « اسرار التوحید » کیست؟

۱۳- برای واژه « نسیان » یک مترادف بنویسید.

۱۴- در متن زیر کدام واژه از نظر املائی نادرست است؟ صحیح آن را بنویسید.

« شیخ گفت : « هر چه ما خاستیم گفت ، و همه پیغمبران بگفته اند ؛ او بگفت که از آنچه هستید ، یک قدم فراتر آید.» کلمه ای نگفت و از تخت فرو آمد و بر این ختم کرد مجلس را. »

۱۵- با توجه به متن ، املائی داخل کمانک را انتخاب کنید؟

« تا با خاک اُنس نگیری راهی به مراتب (غُرب - قُرب) نداری.»

۱۶- جدول زیر را کامل کنید:

واژه	مترادف	هم خانواده
------	--------	------------



گرم

۱۷- معنی واژه های مشخص شده را در عبارت های زیر بنویسید:

الف) بتازد به نیرنگ تو توسن من. ب) دریادلان صف شکنی هستند که دل شیطان را از رعب می لرزانند.

ج) وقتی أسوه تو آن تمثیل وفاداری ، عباس باشد؛ چه باک از دشمن. د) متن تقریظ رهبر معظم انقلاب بر کتاب - من زنده ام -.

ب) قلمرو ادبی:

۱۸- قسمت مشخص شده ، در بیت زیر دارای چه آرایه ای است؟

الف) حسرت نبرم به خواب آن مرداب کارام درون دشت شب خفته است.

ب) کنون رود خلق است دریای جوشان همه خوشه خشم شد خرمن من

۱۹- در بیت زیر کدام واژه ها در معنای مجازی به کار رفته است؟

« به خون گر کشی خاک من ، دشمن من بجوشد گل اندر گل از گلشن من »

۲۰- در متن زیر « مشبه و مشبه به » را مشخص کنید:

هنوز فضا از نم باران آکنده است ، اما آفتاب فتح در آسمان سینه مومنین درخششی عجیب دارد»

۲۱- در بیت زیر کنایه را مشخص کنید و معنای کنایه ای آن را بنویسید:

« من آزاده از خاک آزادگانم گل صبر ، می پرورد دامن من »

۲۲- در بیت زیر، معنی مجازی « شعله » را بنویسید:

مپندار این شعله افسرده گردد که بعد از من افروزد از مدفن من»

۲۳- در عبارت زیر ، کنایه را مشخص کنید و مفهوم آن را بنویسید :

« تا با خاک انس نگیری راهی به مراتب قرب نداری»

۲۴- قافیه و ردیف بیت زیر را مشخص کنید:

« به خون گر کشی خاک من ، دشمن من بجوشد گل اندر گل از گلشن من »

قلمرو فکری

۲۵- بیت زیر به چه مفهومی تأکید دارد؟

« جز از جام توحید هرگز ننوشم زنی گر به تیغ ستم گردن من »

۲۶- مفهوم بیت زیر را بنویسید:

« من ایرانیم آرمانم شهادت تجلی هستی است ، جان کندن من »

۲۷- بیت زیر را از نظر محتوا بررسی کنید:

« میندار این شعله ، افسرده گردد که بعد از افروزد از مدفن من »

۲۸- متن زیر یاد آور کدام آیه قرآنی است؟

« حال آن که در معرکه قلوب مجاهدان خدا ، آرامشی که حاصل ایمان است ، حکومت دارد »

۲۹- با توجه به شعر زیر به سوالات داده شده پاسخ دهید:

حسرت نبرم به خواب آن مرداب کآرام درون دشت شب خفته است

دریام و نیست باکم از طوفان دریا همه عمر خوابش آشفته است

الف) چرا شاعر به « خواب آن مرداب » حسرت نمی برد؟

ب) در شعر بالا « مرداب » چگونه توصیف شده است؟

۳۰- عبارات و اشعار زیر را به نثر امروزی گزارش کنید: